

VERANDERING OKÉ MAAR OOK OOG VOOR DE LEEFBAARHEID

Het nieuwe stadhuis (foto Guido van den Elshout)

Het is nu onvoorstelbaar, maar tot in 1980 zag het college nog de noodzaak een forse toename van het autoverkeer in het oude centrum te bevorderen door de bouw van parkeergarages en de aanleg van een brede dwarsweg voor het verkeer van het Westeinde naar de Noordwal, ten koste van wat nog over was van het oude centrum.

Voorrang voor het autoverkeer?

De Vrienden zetten zonder versagen in op een jarenlange verbeterde strijd: "Er mag geen enkele ingreep of doorbraak voor de afwikkeling van autoverkeer in de oude binnenstad meer plaatsvinden, dit is een achterhaalde zaak en schadelijk voor de totale leefbaarheid." De aanhouder wint, want uiteindelijk vindt hun gedram weerklank: in 1980 wordt de leden jubelend bericht dat het verkeersplan wordt ingetrokken. Het Ledenbericht kraait victorie! De tijdgeest verandert. Later wordt ook met steun van de Vrienden een besluit genomen om het Prins Bernhard-viaduct in te korten.

Andere oplossing voor het centrum

Opmerkelijk is dat de Vrienden voor het verloederde centrum

een heel andere oplossing zien. Vanaf 1974 pleiten zij voor huisvesting van het Residentieorkest en het HOT-theater in een cultuurcentrum aan het Spui. Zij achten dat "van historisch belang voor de ontplooiing van het culturele leven in Den Haag." En zie, in 1980 kan de leden met trots worden gemeld dat de Vrienden de eersten in de stad waren met het idee om de stad een cultureel hart te geven.

Ook is aardig te vermelden dat de Vrienden zich niet alleen achter het idee van Adri Duivesteijn schaarden om een nieuw stadhuis in de binnenstad te bouwen, maar dat zij ook adviseerden voor het ontwerp van Richard Meier te kiezen. Omdat deze, zo lezen we in het Ledenbericht "het meest behoedzaam te werk gaat met het meeste respect voor de bestaande omgeving. We hebben er vertrouwen in dat zijn plan een werkelijke aanwinst voor de binnenstad zal zijn." Toen de professionele jury voor het veel massalere plan van OMA/Koolhaas koos, verschaften de Vrienden Richard Meier zelfs een podium om zijn plan nogmaals persoonlijk te presenteren in de overtuiging dat, wanneer Meier de kans kreeg zijn plan uitgebreid en in detail toe te lichten, dit in zijn voordeel zou uitvallen. En aldus geschiedde.

De Chinese muur, architecten Jan Wils en Fop Ottenhof (foto Marcel Teunissen)

Bezuidenhoutseweg

Julianahofje aan de Zwarteweg

Geveltjes Westeinde

Vergroening

Zonder overdrijving kan gezegd worden dat de Vrienden in veel opzichten met vooruitziende blik hun tijd vooruit waren. In 1977 promoveerden zij ideeën als “vergroening van het Prins Bernhard-viaduct door middel van tuinluifels over de grachten met begroeiing”. Ook zetten zij zich in voor opheffing van het eenrichtingsverkeer voor fietsers en voor verwijdering van ontsierende verkeersborden in beschermd stadsgezicht. Verder inventariseerden zij alle blinde muren in de stad die zich leenden voor gevelkunstwerken. In 1980 dienden zij het verzoek in om Duinoord aan te wijzen tot beschermd stadsgezicht.

Wilhelmina-monument

Wat de gemoederen nogal heeft beziggehouden in de jaren '70 en '80 is het Wilhelmina-monument. Jarenlang gesteggel, over alles: de locatie, de ontwerper, de vormgeving, de boodschap die het moest uitdrukken. Herinnert u zich nog het keienlint? Een abstracte hommage aan Hare Majesteit in de vorm van een spoor van zwerfkeien, vanaf het Binnenhof over het Buitenhof naar de Grote Kerk. Hierover waren de meningen van de Vrienden wel verdeeld. Uit het ledenblad: “Het bestuur, in spoedvergadering bijeen, waardeert de bronzen kei maar wenst dat meer nadruk wordt gelegd op het vrouwelijke element in het koningschap, terwijl een aantal leden zich met klem uitsprak voor een herkenbare vormgeving.” Het bestuur besluit: “Wij zijn van mening dat de heftige en eindeloze discussies die zijn losgebarsten

Koningin Wilhelmina onwaardig zijn.” Het blijft een aanfluiting dat Den Haag niet bij machte bleek om tot een eigen ontwerp te komen en het moet doen met een in 1987 op het Paleisstraat geplaatst afgietsel van het Wilhelmina-monument in Rotterdam.

Een belangrijke rol hebben de Vrienden gespeeld ter voorkoming van de bouw van een parkeergarage onder de Hofvijver. Nadat de gemeenteraad aanvankelijk met één stem meerderheid had ingestemd, deed een door de Vrienden georganiseerde persconferentie de raad van mening veranderen, aldus het Ledenbericht: “dankzij ons kwalitatief goede weerwerk.”

Helaas

Natuurlijk waren er ook grote teleurstellingen. Met smart valt terug te denken aan de vergeefse strijd van het bestuur om het pittoreske Julianahofje aan de Zwarteweg, de schattige klokgeveltjes aan het Westeinde en statige panden aan de Bezuidenhoutseweg te behoeden voor sloop. Met enige goede wil hadden ze kunnen worden ingepast in de nieuwe omgeving met als simpel argument: “Het gaat naast het behoud van stedelijke kenmerken toch ook om behoud van gezelligheid.” In al die gevallen ontbrak op het stadhuis enige compassie voor de stad. Vooral als men ziet wat ervoor in de plaats is gekomen: zonder uitzondering karakterloze nieuwbouw die erom vraagt weer gesloopt te worden. Duidelijk is dat onze Vereniging niet alleen het nut van haar bestaan heeft bewezen, maar ook van haar voortbestaan!

Veel uitgangspunten van de Vrienden van toen zijn onverminderd actueel, ook in onze tijd.

Over Scheveningen: “Tot nu toe is over de opbouw van de badplaats veel te commercieel gedacht en wordt te weinig rekening gehouden met de wensen van de bewoners. Er wonen ook mensen in Scheveningen.”

Over stadsvernieuwing: “In het hoge tempo van de stadsvernieuwing is de discussie over kwaliteit op de achtergrond geraakt. Stadsvernieuwing is niet alleen het stapelen van nieuwe stenen maar ook het ingrijpen in een bestaande sociale structuur van een buurt.”